

X. Rakennuskonttori.

Kaupungininsinöörin antama kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Rakennuskonttori.

Rakennuskonttorin vakinainen henkilökunta on kokoonpanoltaan pysynyt muuttumattomana.

Sitävastoin on kaupunginarkkitehdin vuoden 1907 lopulla astuttua toimeensa piirustajien lukumäärä lisätty kahdella uutisrakennuksiin ja korjauksiin tarvittavien rakennuspiirustusten laatimista varten. „Ylimääräisille insinööri- ja piirustusapulaisille“ osotettu Smk:n 8,000: — määräraha on tästä syystä ylitetty Smk:lla 1,528: 70.

„Metsänvartija-apulaisille ja metsän kasvatukseen“ osotetun Smk:n 2,000: — määrärahan käyttämisestä on erityisen selostuksen antanut Rahoituskammarin kaupungin metsien hoitoa varten ottama metsänhoitaja.

Määräraha Smk 10,000: — „tarveaine- ja apuripäivätöitä“ varten käytettiin, lukuunottamatta Smk 321: 35, osotettuun tarkoitukseensa.

Kadut ja yleiset paikat.

Kustannukset „sekalaisista kaupungin katuosien korjauksista“ nousivat Smk:aan 14,842: 38; myönnetty oli Smk 15,000: —.

I:ma noppakivillä asfalttiin laskettiin vuoden kuluessa Aleksanterinkatu Mariankadun ja Kanavatorin välillä, Antinkatu L. Henrikin- ja Annankatujen välillä sekä pitkin Päävahtia 14 metrin levyinen ajotie, joka ulottui Mariankadusta Katajanokansiltaan. Määrärahat kaupungin osuusia varten näistä katujen laskemisista olivat Smk 8,300: —, Smk 5,800: — ja Smk 7,400: —, kun sitävastoin todelliset kustannukset nousivat Smk:aan 8,670: 62, Smk:aan 6,268: 74 ja Smk:aan 7,407: 87.

Uudesti laskettiin E. Esplanadikadun asfalttikäytävä pitkin Teatteriesplanadia kustannuksella, joka oli Smk 300: 55 pienempi myönnettyä Smk:n 1,800: — suuruista määrärahaa.

Vuosittain palautuva Pitkäsillan kannen uusiminen vaati Smk:n 6,380: 89 suuruisen kustannuksen; osotettu oli Smk 6,400: —.

Aitauksista pitkin kaupungin katuosuuksia korvattiin L. Kaivopuistontien aitaus rauta-aidalla, samalla kuin melkoisia korjauksia tehtiin

kaiteisiin pitkin Kapteeninkatua, Meritoria, Sepänkatua, osittain pitkin I. Viertotietä, pitkin Sörnäsintietä, pitkin oikotietä Vanhan ja Uuden Eläintarhantien välillä, osittain pitkin L. Viertotietä, Uutta Eläintarhantietä sekä Vanhankaupungin tietä.

Koska viimeainittuja pitkin Uutta Eläintarhantietä ja Vanhassa-kaupungissa suoritettuja aitausuusimisia, jotka käsittävät noin 200 metriä, ei oltu otettu huomioon laskettaessa määrärahaa „erinäisten aitausten uudestirakentamista ja korjausta“ varten, mutta myöhemmin toimitetussa katukatselmuksessa huomattiin välttämättömiksi suorittaa, ylitettiin sanottu Smk:n 8,500: — määräraha Smk:illa 1,140: 12.

Sörnäsintien Rantatien jatkon pohjoispuolella olevan Hakaniementorin osan kiveämiseen II:da tasakivillä oli myönnetty Smk 32,300: —. Työtä ei voitu kuitenkaan vuoden kuluessa suorittaa, koska Rahatoimikamari oli ehdottanut osan paikasta osotettavaksi vastaista kauppahallia varten, jonka vuoksi ja koska sanottua rakennustyötä ei vielä oltu pantu alulle, määräraha siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Vuoden kuluessa makadamiseerattiin kaupungissa seuraavat kadut: Punanotkon poikki kulkeva osa Laivuririnnettä, Merimieskatu länsipuolella Laivuririnnettä sekä Laivuririnteen ja Yrjönkadun välillä ynnä myöskin Yrjönkatu Korkeavuoren- ja Ratakatujen välillä. Kokonaiskustannukset näiden katujen kaupungille kuuluvista osuksista nousivat Smk:aan 23,975: 14; yhteenlasketut määrarahat tekivät Smk 23,500: —.

„Itäpuolella Katajanokan makasiinikortteleita n:ot 152, 188 ja 189 kulkevan poikkikadun kaupungille kuuluvan osuuden laskeminen mukalakivellä“ suoritettiin lähipitäen lasketulla Smk:n 4,100: — suuruisella kustannuksella.

Kallion Kolmannen linjan kaupungin osuutta ei voitu vuoden kuluessa makadamiseerata, koska asianomaiset talonmistajat anomuksesta saivat lykätä vuoteen 1909 katuosuuksiensa kiveämisen, jonka vuoksi tarkoitukseen osotettu määräraha siirrettiin seuraavaan vuoteen.

„Lautatarhankadun Panimokadun länsipuolella olevan osan tasottamista varten 10 metrin leveyteen“ osotettu Smk:n 10,300: — suuruisen määräraha ylitettiin Smk:illa 553: 27 siitä syystä, että perustus katua rajoittavan tukimuurin erään osan alla huomattiin niin pehmeäksi, että sitä täytyi vahvistaa pohjavarustuksilla, jota ei oltu edellytetty kustannusarviota laadittaessa.

Panimokadun tasottaminen Lautatarhankadusta Työpajakatuun vei Smk 8,104: 88 ja Tynnyrintekijäkadun tasottaminen Lautatarhan- ja Työ-

pajakatujen välillä Smk 4,640:25; osotettu oli edelliseen tarkoitukseen Smk 8,400:— ja jälkimäiseen Smk 4,700:—.

Tasotettaessa Työpajakatua Hermannissa I Saari- ja Kauppakatujen välillä kävi tarpeelliseksi osittain uudesti tasottaa myöskin Saarikatu, jotta sanotut kadut niiden risteuksen kohdalta saataisiin jotenkin hyvin liittymään toisiinsa, jonka vuoksi myönnetyn määrärahan Smk:n 4,300:— lisäksi kulutettiin Smk 419:21.

„Hermannin Vuorikadun jatkaminen kuritushuonealueen poikki kulkevalle tielle“ suoritettiin vuoden kuluessa ja vaati kustannuksen, joka miltei nousi tarkoitukseen osotettuun määrään.

Samaten oli kustannus Neljännen linjan tasottamisesta pitkin korttelia n:o 319 hiukan pienempi työn suorittamiseen myönnettyä määrärahaa Smk 8,400:—.

Tasotettaessa Pengerkatua Kaikukujan ja Sakarinkadun välillä sekä Sakarinkatua Pengerkadusta I. Viertotiehen täytyi suorittaa melkoisia kallionporaustöitä. Täten irrotetuille kivijoukoille ei ollut mitään lähempää kaatopaikkaa kuin Lintulahdenkatu, jonka tasottamiseen kuitenkin mitään määrärahaa ei oltu osotettu. Koska kuitenkin erinäisiä esitöitä, kuten tukimuurin y. m. rakentaminen, täytyi mainitulla kadulla suorittaa sanotun kiven kaadon mahdolliseksi tekemistä varten ja koska kustannukset tästä täytyi suorittaa mainittujen tasotustöiden määrärahoista, ylitettiin näiden määräraha Smk:lla 558:23 ja Smk:lla 516:77.

Kustannukset Flemingkadun tasottamisesta Viidennen linjan ja Vaasankadun välillä sekä Helsinginkadun tasottamisesta Kaarlen- ja Flemingkatujen välillä nousivat jotakuinkin tarkoitukseen osotettuihin määriin.

Josafatinkadun tasottamista Kaarlen- ja I. Brahekatujen välillä, johon työhön oli myönnetty Smk:n 18,600:— suuruinen määrä, vaikeutti suuresti se, että pohja, jolle katu oli rakennettava, oli sangen pehmeä, mikä ynnä sekin seikka, että kadun suurimmaksi osaksi muodosti penger, jossa alituisia painautumisia sattui, pakotti hankkimaan suuremmat määrät täytemaata, kuin oli laskettu, ynnä myös yhä uudestaan tasottamaan kadun yläpintaa. Näiden arvaamattomien seikkojen vuoksi ylitettiin määräraha Smk:lla 659:10.

Porvoonkadun tasotustyöt Karjalan- ja Saimaankatujen välillä suoritettiin loppuun Smk:n 8,225:36 suuruisella kustannuksella; laskettu oli Smk 8,000:—.

P. Rautatiekatua L. Viertotien ja Fredrikinkadun välillä vuoden kuluessa tasotettaessa tehtiin melkoisia kallionporaustöitä, jotka täytyi

suorittaa erityisellä varovaisuudella, jotta ei alasvierivät kivimöhkäleet mahdollisesti vahingoittaisi kadun alapuolella olevaa satamarataraidetta. Tämä sekä se seikka, että Konttorin täytyi poraustöiden koko aikana palkata valtionrautateiden sinne asettama vahti, jonka tehtävänä oli osittain hoitaa rataa, osittain tarpeen vaatiessa varottaa juuankuljettajaa, siinä tapauksessa että liikenteelle sattuisi esteitä, mitä kuitenkin ei tapahtunut, vaikuttivat että koko työn määräraha Smk 64,000: — ylitettiin Smk:lla 1,576: 90.

Arkadiakadun tasottamiseen P. Rautatiekadusta Runebergkatuun osotettu Smk:n 25,500: — määräraha ylitettiin myöskin Smk:lla 801: 35 sen johdosta, että osa siellä poratusta kivistä täytyi kuljettaa aina Meilansinkatuun asti, missä täytettä tarvittiin, eikä sitä voitu käyttää täytteeksi lähempänä olevissa paikoissa.

Fredrikinkadun tasottaminen P. Rautatie- ja Arkadiakatuksen välillä suoritettiin lasketulla Smk:n 8,100: — suuruisella kustannuksella.

Syynä siihen että määräraha Ainokadun tasottamista varten L. Viertotien ja Nervanderkadun välillä ylitettiin oli edellä Arkadiakatuun nähden mainittu seikka.

Nervanderkatu P. Rautatie- ja Ainokatuksen välillä, Kammiokatu L. Viertotien ja Töölönkadun välillä, Meilansinkatu L. Viertotien ja Töölönkadun välillä, Töölönkatu Kammiio- ja Meilansinkatuksen välillä sekä Roosa-villankatu Meilansin- ja Kammiokatuksen välillä voitiin sitävastoin tasottaa kustannuksilla, jotka eivät olleet vastaavia määrärahoja suuremmat.

Rantakadun (Speranskien) tasottaminen huvilakaupungissa VI kaupunginosassa vaati kustannuksen, joka oli Smk 6,742: — suurempi kuin tarkoitukseen myönnetty määräraha Smk 51,000: —. Syynä tähän oli etupäässä se, että Konttori huomasi olevansa pakotettu pitkin koko satamaradan rajoittamaa kadun sivua laittamaan tukimuurin sen sijaan, että ainoastaan paikottain oli laskettu tarvittavan sellaista. Katu ei nimittäin viime-mainitussa tapauksessa valtionrautateiden myöhemmin toimittamain satamaradanleikkauksen laajennusten vuoksi olisi voinut saada täyttä leveyttään.

Kustannukset viemärien „erinäisistä kunnossapitotöistä“ nousivat vuoden kuluessa Smk:aan 25,173: 20, ollen Smk 10,173: 20 suuremmat kuin määräraha Smk 15,000. Mainittu määräraha on viime vuosina ollut riittävästi laskettu viemärien ja etenkin laskukaivojen kunnossapidon vaatimaan työhön katsoen, mikä käy parhaiten selville siitä yksityiskohtaisesta kirjanpidosta, jota Rakennuskonttorissa tähän kuuluvassa

Kanavat ja viemärit.

suhteessa pidetään ja jonka mukaan viemärien kunnossapito, s. o. huuhdonta ja puhdistus, nousi Smk:aan 3,543:08, ojien puhdistus Smk:aan 2,068:89 sekä laskukaivojen ja alaschenopaikkojen puhdistus ja aukipitäminen Smk:aan 15,300:—, samalla kun Smk 4,261:23 meni sekalaisiin töihin. Viimemainitusta summasta on huomattavin laskukaivojen kunnossapitoon mennyt määrä, mutta sitä ei voi pienentää, koska tarkoitukseen vaaditaan 6 miestä ja 3 kuorma-ajuria yötä kohti, mihin vuodessa menee Smk 15,300:—. Määräraha olisi sen vuoksi seuraavan vuoden menoarvioon merkittävä paljoa suuremmaksi kuin tähän asti on myönnetty.

Sen vuoksi, että täytyi laittaa noin 150 metrin pituinen viemärikanava makasiinikorttelien n:rot 152, 188 ja 189 itäpuolella olevien alueiden kuivattamiseksi ja kustannusta tästä ei voitu suorittaa muusta kuin „täydennystöihin“ myönnetystä määrärahasta, ylitettiin Smk:lla 2,537:50 sanottu määräraha, joka on aiottu vain vähäisiin laitteisiin eikä ole suurempi kuin Smk 5,000:—.

Ritarikadun alla olevan vanhan puukanavan sijaan pantiin sementtiputki läpimitaltaan 12". Kustannukset nousivat Smk:aan 1,572:02; laskettu oli Smk 1,670:—.

Uusia viemärikanavia laskettiin seuraavien katujen alle: L. Viertotie Humaliston tontista n:o 4 Humalkadun alla olevaan kanavaan, määräraha Smk 15,200:—, kustannukset Smk 15,143:18; poikki korttelin n:o 331 I. Viertotien varrella, määräraha Smk 5,000:—, kustannukset Smk 5,232:62; Flemingkatu osotenumerosta 7 Viidenteen linjaan ja osotenumerosta 6 numeroon 19 samalla kadulla, määräraha Smk 16,900:—, kustannukset Smk 16,820:23; Helsinginkatu Pengerkadulta Flemingkatuun, määräraha Smk 33,650:—, kustannukset Smk 32,520:35; Helsinginkatu Flemingkadulta kanavaan I. Brahekadun alla, määräraha Smk 15,000:—, kustannukset Smk 14,560:81; Porvoonkatu Saimaankadulta Karjalankatuun, määräraha Smk 9,200:—, kustannukset Smk 9,138:19; Sakarinkatu Pengerkadulta kanavaan I. Viertotien alla, määräraha Smk 4,300:—, kustannukset Smk 5,707:70; Sörnäsintie Rantatie Pohjois-satamaan, määräraha Smk 4,400:—, kustannukset Smk 4,774:97; Lautatarhankatu osotenumerosta 2 Panimokatuun ja osotenumerosta 8 kanavaan Pääskylänkadun alla, määräraha Smk 9,000:—, kustannukset Smk 9,302:60; Tynnyrintekijäkatu pitkin korttelia n:o 282, määräraha Smk 2,200:—, kustannukset Smk 2,303:87; Panimokatu pitkin korttelia n:o 281, määräraha Smk 2,950:—, kustannukset Smk 2,757:31; Hermannin I Työpajakatu Kauppakadulta kanavaan Saarikadun alla, määräraha Smk

5,100 —, kustannukset Smk 5,401:53; P. Rautatiekatu Fredrikinkadulta L. Viertotiehen ja pitkin sitä halkoratapihan poikki kulkevaan kanavaan, määräraha Smk 31,000:—, kustannukset Smk 31,413:11; Arkadiakatu Fredrikin- ja Runebergkatujen välillä sekä Aurorankadulta P. Rautatiekatuun, määräraha Smk 11,200:—, kustannukset Smk 11,129:11; Fredrikinkatu osotenumerosta 60 P. Rautatiekatuun, määräraha Smk 3,900:—, kustannukset Smk 3,426:15; Ainokatu osotenumerosta 3 L. Viertotiehen ja osotenumerosta 5 Nervanderkatuun, määräraha Smk 4,400:—, kustannukset Smk 4,268:58; Nervanderkatu Aino- ja P. Rautatiekatujen välillä, määräraha Smk 3,200:—, kustannukset Smk 3,066:04; Meilansinkatu Töölönkadulta kanavaan L. Viertotien alla, määräraha Smk 10,200:—, kustannukset Smk 10,427:25; Töölönkatu osotenumerosta 43 Meilansinkatuun, määräraha Smk 5,200:—, kustannukset Smk 4,926:06; Roosavillankatu osotenumerosta 16 Meilansinkatuun, määräraha Smk 1,460:—, kustannukset Smk 1,237:73 sekä Rantakatu VI kaupunginosan huvilakaupungissa, määräraha Smk 21,300:—, kustannukset Smk 22,034:39.

Määrärahasta Smk:sta 10,000:— teiden „erinäisiä korjauksia“ varten käytettiin vuoden kuluessa Smk 9,556:76 osotettuun tarkoitukseen.

Tiet.

Kaivopuiston Läntisen lehtokujan makadamiseeraus suoritettiin Smk:n 3,700:32 suuruisella kustannuksella; määräraha oli Smk 4,100:—.

Uuden Eläintarhantien laajentaminen pitkin tonttia n:o 1 a korttelissa n:o 301 tuli Smk 765:82 kalliimmaksi kuin oli laskettu, mikä aiheutui siitä, että tien laajentamiseksi poistettava kallio oli täynnänsä halkeamia ja lovia, joka seikka siinä määrin heikensi porauslaukausten vaikutusta, että kallionporaus ampumavarojen kulutukseen nähden tuli paljoa kalliimmaksi kuin kustannusarviota laadittaessa voitiin arvata.

Määrärahasta Smk:sta 15,000:— viertoteiden „erinäisiä korjauksia“ varten kulutettiin Smk 14,238:72.

Viertotiet.

L. Viertotien eräiden osien makadamiseerauksen korjaamista varten Meilansin tienhaarasta pohjoiseen päin oli menoarvioon otettu Smk 10,000:—, ja kuluikin koko määrä aiottuun tarkoitukseen.

Kustannukset „erinäisistä korjauksista“ satamissa nousivat Smk:aan 35,880:44 jakaantuen seuraaviin alaryhmiin:

Satamat.

Rantalaiturit	Smk	16,129:26
Sillat	„	5,727:74
Pojjut	„	2,427:36
Nostokone	„	346:48

Väliaikaiset laiturit	Smk	1,394: 02
Tihtaalit	„	1,491: 65
Mutaus	„	607: 42
Täytetyöt	„	7,371: 11
Sekalaista	„	385: 40
Yhteensä Smk		35,880: 44

Koska määräraha oli ainoastaan Smk 20,000: —, kulutettiin sen lisäksi siis Smk 15,880: 44, mikä johtui siitä, että seuraavat työt, joita menoarviota laadittaessa ei voitu arvata, ehdottomasti täytyi vuoden kuluessa suorittaa, nimittäin: Keittuhuoneenlaiturin kannen ja tukipyöväiden osittainen uusiminen, kustannukset Smk 3,000: —; 750 m² noppakivillä lasketun alan uudesti laskeminen Makasiinirannassa, mikä työ aiheutui siitä, että valtionrautatiet tarkistivat rannassa olevia rautatieraitteita, ja kului uudestilaskemiseen Smk 1,500: —; kolmen poijun perusteellinen korjaus ja uudesti kiinnittäminen, joista yksi oli päälle ajettaessa rikkoutunut, kustannukset Smk 1,700: —; sekä lopuksi yksityisiltä rakennuspaikoilta kuljetettujen ja erinäisiin paikkoihin kaadettujen tarve-ainesten jätteiden vastaanotto ja tasotus, mihin kaikkiaan kulutettiin Smk 7,371: 11. Vihdoin on huomattava, että yksistään rantalaiturien, niiden kansien, viilarien y. m. korjauksista oli Smk:aan 16,129: 26 nouseva kustannus.

„Alasmenosillat jälle ynnä aidat pitkin laitureja ja jäärailoja“ tulivat maksamaan Smk 4,464: 20; määräraha oli Smk 5,000: —.

Vuoden kuluessa suoritettiin loppuun Pannukakkuun vievän kulkuväylän mutaus, jonka ohessa Hieatalahden satama Laivatokan kohdalta syvennettiin, mihin töihin meni Smk 13,133: 67; arviolta oli osotettu Smk 5,000: —.

Eteläsataman kompassitarkastustihtaalien korjaukseen kului Smk 3,245: 29; määräraha oli Smk 2,500: —. Ylittämisen syynä oli, että työ tuli laajemmaksi kuin oli laskettu, koska useiden paalujen tihtaalien päällyspeitteen tultua poistetuksi huomattiin olevan niin vahingoittuneita, että niiden sijaan täytyi panna uudet.

„Kahden Sörnäsän Rantatien varrella olevan purkauslaiturin korjaus“ suoritettiin Smk:n 5,453: 66 suuruisella kustannuksella; määräraha oli Smk 5,900: —.

Määräraha Smk 8,500: — „Pohjoissataman T-muotoisen laiturin korjaamista“ varten ylitettiin Smk:lla 3,738: 44 sen vuoksi, että erinäiset

silta-arkkujen osat, joita menoarviota laadittaessa ei oltu voitu tarkastaa, korjaustöitä alotettaessa huomattiin olevan niin mädänneet, että ne täytyi rakentaa uudestaan.

„Katajanokan pohjoislaiturilla olevan purkaussillan läntisen osan korjauksen“ kustannus oli hiukan pienempi kuin osotettu määräraha Smk 6,000: —.

Samaten syntyi säästöjä määrärahoista, joilla oli korjattava erinäiset sillat Hietalahden satamassa, venesilta Kaisaniemen ravintolan luona, Hieta-
niemen kaatosilta sekä Kaivopuiston kylpyhuoneen luona oleva silta.

Puutavaran viennin helpottamiseksi rakennettiin Sörnäsän satamaan erikoinen proomujen lastausta varten aiottu 120 metrin pituinen, 11 metrin levyinen ja kahdella rautatieraitteella varustettu paalusilta. Kustannukset tästä nousivat Smk:aan 54,720: 44, ollen Smk 8,320: 44 suuremmat kuin määräraha Smk 46,400: —.

Sitäpaitsi rakennettiin vuoden kuluessa eräitä uusia lastaussiltoja, nimit-
täin: 3 väliaikaista siltaa Sörnäsän Rantatien varrelle, määräraha Smk 11,400: —, kustannukset Smk 11,093: 23; 1 silta Taivallahteen, määräraha Smk 7,500: —, kustannukset Smk 7,372: 09; sekä 2 väliaikaista siltaa Ruoholahden täytepaikalle, määräraha Smk 7,500: —, kustannukset Smk 8,438: 50.

„Kaatopaikkojen ja laiturien kunnossapitoon“ meni vuoden kuluessa Smk 5,883: 23, joka summa oli Smk 3,083: 23 suurempi kuin laskettu arviomääräraha. Syynä ylitykseen oli etupäässä se seikka, että lumien kaato-
paikkoja käytettiin sangen vilkkaasti ja että kustannukset sekä näiden että niihin vievien monien satojen metrien pituisten jääteiden kunnossa-
pidosta tulivat erittäin kalliiksi. Esimerkkinä mainittakoon, että kustan-
nukset yksistään teiden aukipitämisestä näihin lumikasoihin nousivat Smk:aan 3,300: —.

Puhtaanapito-
laitos.

Sen vuoksi että yksityiset puhtaanapito-urakoitsijat ilkivaltaisesti kaatoivat jätteitä minne tahansa kaupungin laitapuolille, pitkin teitä, viertoteitä j. n. e., täytyi asettaa vahteja myöskin muihin paikkoihin kuin määrättyihin yleisiin kaatopaikkoihin, jonka vuoksi „vahtien palkkaukseen“ osotettu määräraha Smk 5,200: — ylitettiin Smk:lla 3,116: 59.

Samaten on „makkien ja käymäläin puhtaanapitoa“ varten osotettu mää-
räraha melkoisesti ylitetty, riippuen pääasiallisesti siitä, että uhkaava lavan-
tauti ja koleravaara tekivät tarpeelliseksi tyhjentää entistä useammin makit
ynnä käyttää runsaammin desinfioimisaineita. Kustannukset sanotusta
puhtaanapidosta nousivat Smk:aan 19,351: 42; osotettu oli Smk 12,000: —.

Koko kustannukset „kaupungin yleisten paikkojen ja katuosuuksien puhtaanapidosta“ nousivat Smk:aan 108,904:65, jakaantuen seuraaviin yksityiseriin:

Työnjohto	Smk	6,114: 30
Työkalut	„	2,623: —
Lakaisu	„	49,992: 46
Rikkojen kuljettaminen	„	27,361: 17
Lumen kuljettaminen	„	9,705: 86
Lumiauran ajo	„	1,942: 31
Hiekotus	„	11,165: 55

Tarkoitukseen osotettu määräraha oli Smk 95,000: —.

Erittäin kuuma ja kuiva kesä pakotti toimittamaan „kaupungin keski-
katujen kastelun“ kovin tiheään, mistä oli seurauksena, että myönnetyn
arviomäärärahan Smk:n 10,000: — lisäksi kulutettiin Smk 7,309: 87.

„Viertoteiden puhtaanapitoon“ meni Smk 37,682: 39, josta Smk
19,059: 42 oli suoranaista kustannusta lakaisusta, lopun jakaantuessa rik-
kojen ja lumen kuljetuksen, hiekotuksen y. m. osalle. Tarkoitukseen
myönnetty määräraha oli Smk 30,000: —.

„Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito“ voitiin sitävastoin toimittaa
osotetulla määrärahalla, kun taas „teiden puhtaanapito“ vaati menon, joka
oli Smk 7,916: 41 suurempi kuin osotettu määräraha Smk 10,000: —.
Viimemainitun määrärahan riittämättömyyden selittää se seikka, että
kaikki yksityisille henkilöille kuulumattomat katualat X, XI ja XII kau-
punginosissa luetaan teihin, ja koska näitä suureksi osaksi rakentamatto-
mia katuja talvisin täytyy pitää avoinna yleiselle liikenteelle, on tästä
aiheutuneesta lumityöstä sängen suuria kustannuksia, joita edeltäpäin
tuskin voi arvioida.

„Venevalkamain puhtaanapito“, „jäiden puhtaanapito“ ynnä „kahden
käymälän rakentaminen“, toinen Punanotkoon, toinen kortteliin n:o 127,
toimitettiin suunnilleen näihin töihin osotetuilla määrärahoilla.

Eri määrärahoissa „yleistä makkien puhtaanapitoa“ varten, yhteensä
Smk 129,060: —, syntyi Smk:n 36,918: 83 suuruinen kokonaisvajaus, riip-
puen etupäässä siitä, että yksityisiä talonmistajia entisten lisäksi liittyi 101,
mikä vuorostaan teki tarpeelliseksi lisätä sekä ajomiesten lukumäärää laske-
tusta 30:stä 40:een että muutakin henkilökuntaa. Toiselta puolen lisääntyi
„puhtaanapitomaksujen“ laskettu määrä Smk:sta 74,240: — Smk:aan

Yleinen mak-
kien puhtaana-
pito.

96,237: 28, joten mainitusta erästä oli säästöä Smk 21,997: 28. Että viime-mainittu summa on sitä määrää pienempi, millä menot lisääntyivät vuoden kuluessa, riippui taas siitä, että puhtaanapitomaksujen laskemisen perushinta on ollut vahvistettuna liian alhaiseksi, josta Rakennuskonttori muuten eri kirjelmässä on aikaisemmin ilmoittanut.

Malmin kaatopaikkaan kasaantunutta lantaa myytiin vuoden kuluessa melkoisesti pienempi määrä kuin aikaisempien vuosien menekki oli ollut, jonka vuoksi tulo „myydystä lannasta“ oli Smk 2,193: 10 pienempi kuin laskettu tulo Smk 20,000: —.

Kustannukset työkalujen „erinäisistä ostoista ja korjauksista“ nousi Smk:aan 10,806: 88; määräraha oli Smk 7,000: —. Vuoden kuluessa oste-tuista tai ainespihassa valmistetuista arvokkaammista työkaluista, joita välttämättömästi tarvittiin kaupungin yleisten töiden suorittamiseen, on mainittava seuraavat:

Työkalut.

3 kpl. kolmejalkaisia ranoja: Smk 1,200: —, 2 kpl. pieniä nosto-ranoja raudasta: Smk 1,400: —, 1 sähkömoottori, Smk 825: — sekä 1 kypärä ja rintahaarniska sukeltajapukua varten: Smk 575: —.

„Pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapitoon“ oli osotettu Smk 9,000: —; kustannukset nousivat kumminkin Smk:aan 10,181: 50, jakaantuen seuraaviin yksityiseriin:

Sekalaista.

Pesulaiturit	Smk	4,771: 69
Halkomitat	„	1,099: 96
Lyhtypylväät	„	1,445: 49
Hengenpelastuskojeet	„	1,458: 66
Hermannin	„	1,217: 26
Sekalaista	„	188: 44
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 10,181: 50</u>

Kustannukset „erinäisistä pesuhuoneiden korjauksista“ nousivat Smk:aan 8,510: 96; osotettu oli Smk 3,000: —. Määrärahan riittämättö-myys johtui osaksi siitä, että neljä katettujen pesuhuoneiden alla olevaa lauttaa siihen määrin vahingoittui ankaran aaltoilun johdosta, että ne täytyi uudesti rakentaa, joka vaati Smk:n 2,000: — suuruisen kustannuksen, osaksi siitä että pesulaiturien vahtien lukumäärää talviseen aikaan lisättiin 3:sta 7:ään, mikä myöskin lisäsi kustannuksia noin Smk:illa 2,000: —. Syynä viimeainittuun toimenpiteeseen oli se, että oli tehty erinäisiä muistutuksia ahkerasti käytettyjen pesulaiturien hoidosta, jota, koska

sitä ennen yhdellä miehellä oli ollut hoidettavana useita laitureita, ei voitu auttaa muulla kuin yllä mainitulla tavalla.

Vuodeksi 1907
myönnettyillä
määrärahoilla
suoritetut
työt.

„Runebergkadun tasottaminen P. Rautatie- ja Arkadiakatuksen välillä“ saatettiin loppuun Smk:lla 22,625:78; vuoteen 1908 siirretty määräraha oli Smk 20,200:—. Syynä määrärahan ylittämiseen oli, että kadun tasottamiseen tarvittavaa täytettä ei voitu saada muulla tavoin kuin poraamalla kalliota tontilla n:o 12 korttelissa n:o 412, joka tosin korotti tontin arvoa, mutta aiheutti määrärahan ylityksen Smk:lla 2,425:78.

Rautatieraitteiden rakentaminen poikki korttelin n:o 150 Katajanokalla oli lykkäytynyt, koska Kaupunginvaltuusto ei ollut ilmoittanut, miten mainittua korttelia olisi käytettävä. Koska kuitenkin Rautatiehallitus uudelleen oli vaatinut sanotun rautatieraitteen rakentamista, sai Rakennuskonttori toimekseen rakentaa mainitun yhdysraiteen yksiraiteiseksi sen sijaan, että se alkuperäisen ehdotuksen mukaan olisi ollut rakennettava kaksiraiteiseksi vaihteineen y. m. Tämän johdosta syntyi viimeksi mainittuun tarkoitukseen osotetussa määrärahasssa Smk:ssa 20,900:— Smk:n 10,926:50 suuruinen säästö.

Smk:n 1,918:04 suuruisella kustannuksella rakennettiin Sörnäsien Rantatielle suojus tyhjien rikka- ja makkiastioiden säilyttämistä varten. Määräraha oli Smk 1,900:—.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Rakennukset
ja talot.

Rakennusten ja talojen „erinäisiä korjauksia“ varten oli määräraha Smk 35,900:—, mutta ylitettiin se Smk:lla 1,397:91, riippuen siitä että vuoden kuluessa eräitä vähäisiä arvaamattomia töitä täytyi suorittaa.

„Lumenkuljettamiseen y. m. kaupungin taloista“ osotettu määräraha Smk 6,000:— ylitettiin Smk:lla 290:07, mikä aiheutui siitä, että rakennusten lukumäärä oli vuoden kuluessa lisääntynyt.

Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa suoritettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan tuokokuun 7 päivältä 1907 sellaisia muutos- ja täydennystöitä, joiden kautta aikaansaatiin rakennuksen itäiseen sivustaan suuri tullikäsittelyhalli ynnä myöskin tavaroiden säilytystila lisääntyä rakentamalla n. s. lavoja vielä kahteen kerrokseen. Sen ohella asetettiin kaksi sähköhissiä, kumpikin 2,500 kg:n kantovoimalla, sekä hankittiin juoksupainovaaka 1,500 kg:n korkeinta kuormitusta varten. Kustannuk-

set kaikista näistä töistä nousivat Smk:aan 74,191:03; osotettu oli Smk 68,300:—. Määrärahan riittämättömyys riippui yksinomaan siitä, että mainitun tullikäsittelyhallin rakentamistyöt olivat paljoa vaikeammat suorittaa, kuin oli laskettu, jota vastoin kaikki muu työ suoritettiin lasketuilla kustannuksilla.

Suoritettaessa „erinäisiä korjauksia“ mainitussa rakennuksessa säästy Smk 40:— myönnetystä määrärahasta.

Määräraha Smk 1,000:— „Seurahuoneen ulkopuolista maalausta y. m.“ varten osottautui heti töitä alottaessa liian pieneksi; huolimatta suurimmasta säästäväisyydestä ei voitu kaikkein tärkeimpiä pelti-, rappaus- ja maalaustöitä suorittaa vähemmällä kuin Smk:lla 1,518:68, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 518:68.

„Raatihuone-taloryhmän ulkopuoliseen maalaukseen y. m.“ osotetusta määrärahasta Smk:sta 9,200:— kului näihin töihin Smk 9,039:24.

„Erinäisten kaupungin virastohuoneistojen muutostöihin“ oli arviolta myönnetty Smk 8,000:—, mutta nousivat näiden töiden kustannukset Smk:aan 13,689:97. Seikkaperäiset Smk:aan 14,000:— päättyvät kustannusarviot näitä töitä varten oli Konttori aikaisemmin laatinut, mutta myönnettiin, kuten edellä on mainittu, tähän tarkoitukseen arviolta vain Smk 8,000:—. Kun muutostyöt Maistraatin, Rahatoimikamarin, Kaupungin- asemakaava-toimikunnan ja Kaupunginvoudinkonttorin huoneistoissa alkoi- vat, huomattiin muun muassa, että monet lattiat olivat täytettä ja eristys- ainetta vailla, joten kokonaan oli uudesti rakennettava välilattiat kellareiden ja kolmen suuren huoneen välille. Samaten kävi välttämättömäksi purkaa 8 aivan kelpaamatonta kaakeliuunia, ja sijaan oli rakennettava uudet uunit aivan uusista aineksista; kustannuksia näistä lattia- ja uuni- korjauksista ei oltu otettu mainittuun Smk:n 8,000:— suuruiseen arvio- määrärahaan.

Kustannukset „erinäisistä korjauksista ja muutoksista Poliisilaitoksen hallussa olevissa huoneistoissa“ nousivat Smk:aan 11,930:62; laskettu oli Smk 9,100:—. Määrärahan riittämättömyys johtui pääasiallisesti siitä, että töitä suoritettaessa eräät vähäiset, menoarviossa huomioon ottamatta jääneet muutostyöt kävivät tarpeellisiksi.

„Erinäisiä uutis- ja muutostöitä poliisikamarin talossa“ ei voitu suorittaa lasketulla Smk:n 5,800:— suuruisella määrällä, vaan nousivat kustannukset sanotuista töistä Smk:aan 8,099:54. Määrärahan ylitys johtui siitä, että työn kestäessä näyttäytyi aivan välttämättömäksi hetimiten korjata eräs välilattia sen vuoksi, että parrut ja lankut olivat pahasti

mädänneet; samaten kävi tarpeelliseksi paikoittain muuttaa ja vahvistaa pohjaa Sofiankadun varrella olevan ulkomuurin alla.

Määrärahasta „pohjoisen ja eteläisen palotornin sekä paloasemien erinäisiä korjauksia“ varten jäi töiden tultua suoritetuiksi Smk:n 655: 64 suuruinen säästö.

„Korjauksista Marian sairaalassa“ nousivat kustannukset vain Smk:aan 17,994: 35; laskettu oli Smk 25,200: —. Tämä johtui pääasiallisesti siitä, että eräät kone- ja sähköjohtokorjaukset sairaalassa tekeillä olevien uutisrakennusten vuoksi huomattiin sopivaksi suorittaa keskuslämpöjohdon uudestirakentamisen yhteydessä. Tämän johdosta onkin Smk:n 7,205: 65 suuruinen summa siirretty vuoden 1909 korjausmäärärahaan sanottua rakennusryhmää varten.

„Kaasun johtamiseen erinäisiin Marian sairaalan rakennuksiin ja piha- maalle“ myönnetystä määrärahadista jäi sanottujen töiden tultua suorite- tuiksi Smk:n 906: 82 suuruinen säästö.

„Rantatorin kauppahallin ulko- ja sisäpuolinen korjaus“ tuli maksa- maan Smk 13,866: 13; osotettu oli Smk 11,300: —. Määrärahan riittä- mättömyys johtui siitä, että hallia pitkään aikaan ei oltu perusteellisesti puhdistettu, jonka vuoksi esimerkiksi eräitä maalaustöitä ei voitu alottaa, ennenkuin lika oli tarkoin pois raavittu. Yksistään tämä puhdistustyö maksoi tasaluvuin Smk 600: —. Sitäpaitsi huomattiin, että asfalttilattia vahvan liikenteen takia monesta kohdin oli aivan kulunut, jonka vuoksi sen korjaaminen kävi välttämättömän tarpeelliseksi.

„Länsi-Rannan ent. tulli- ja pakkahuoneen sisäpuolinen korjaus“ tuli maksamaan Smk 5,055: 99; myönnetty oli Smk 4,200: —. Määrärahan riittämättömyys johtui suurimmaksi osaksi siitä, että töiden alettua huomatiin tarpeelliseksi suorittaa ne hiukan laajemmin kuin oli laskettu.

„Greijuksen sairaalan korjaus“ sekä „takavarikkoon otettujen ravinto- aineiden säilytysvajan laajentaminen“ suoritettiin suunnilleen lasketuilla kustannuksilla. Määrärahadista edellistä työtä varten jäi Smk:n 46: 98 suuruinen säästö, kun sitävastoin jälkimäisen työn määräraha ylitettiin Smk:lla 121: 26.

„Kyläsaaren uimahuone“ rakennettiin lähipitäen lasketulla summalla.

Määrärahat „erinäisten luokkahuoneiden sisustamista varten kansa- koulutalossa Tehtaankatu n:ot 15—17“, „toisen poliisipiirin uutta poliisi- taloa varten“, „poliisitaloa varten Pengerkadun varrella n:o 5“ sekä „Kal- lion uutta kansakoulutaloa varten“ siirrettiin vuoteen 1909, koska sanottuja töitä vuoden kuluessa ei suoritettu loppuun.

„Kunnan työväenasunnnot“, joita varten oli osotettu Smk:n 360,000: — suuruinen määrä, rakennettiin erityisen rakennuslautakunnan valvonnan alaisina.

Yllä mainittujen töiden lisäksi on Kaupunginvaltuuston erityisestä määräyksestä suoritettu seuraavat työt, nimittäin: „Kasarmintorin kauppahallin korjaus“, „erinäiset korjaus- ja uudistustyöt Bengtsärin kasvatuslaitoksessa“, „uusi jakelusilta Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa“, „työt tulenvaaran vähentämiseksi siellä“, „uudet sähkövalojohdot Tullikamariin“, „etsivän poliisiosaston huoneiston laajentaminen“, „automatisen palohälytyskoneen asettaminen Katajanokan tulli- ja pakkahuoneeseen“, „gallerian rakentaminen Kansankirjaston ruotsalaiseen kirjasaliin“, „Fredriksperin koiratallin korjaus“ sekä „vaivaistalon sairaalan täydennystyöt“, mitkä työt, mikäli ne kuuluivat Rakennuskonttorille, suunnilleen suoritettiin lasketuilla kustannuksilla.

Vuoden kuluessa laadittiin sitäpaitsi piirustukset muun muassa „Toukolan kansakoulurakennusta varten“, „toisen poliisipiirin uutta poliisitaloa varten“ sekä „kaupunginpuutarhurin uutta asuntoa varten“.

Helsingin kaupungin metsien hoitoa varten palkatun ammattimiehen, metsänhoitaja J. E. Ekströmin kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Taimitarhassa on 6,775 taimea, enimmäkseen lehtipuutaimia, etenkin saarnia ja vaahteroita. Havupuutaimia on 1,255 kappaletta, enimmäkseen ulkolaisia kuusilajeja. Kustannukset taimitarhan hoidosta y. m. ovat vuoden kuluessa nousseet Smk:aan 93: 55.

Taimitarha.

Vuoden kuluessa istutettiin 1 metrin korkuisia lehtikuusia 1,000 kappaletta Gumtähden metsään, ja nousivat kustannukset kuljetuksesta ja istuttamisesta Smk:aan 56: —.

Metsänperkausta on toimitettu erinäisissä paikoissa Greijuksen, Träs-Metsänperkaus.kin, Gumtähden ja Backasin mailla, yhteensä 65 hehtaarin suuruisella alalla. Perattaessa on enimmäkseen hävitetty tiheitä leppä- ja muita lehtipensaita nousevan havumetsän tieltä, ja ovat kustannukset tästä olleet Smk 1,361: 65.

Apuharvennusta on sen ohessa toimitettu Gumtähden metsässä noin Apuharvennus. 3 hehtaarin suuruisella alalla matalaa, suoperäistä maata. Tällöin kaadettiin koivuja, jotka ehkäisivät rehevän havumetsän kasvua, ja hakattiin

koivut osittain polttopuiksi, osittain peitinpuiksi parhaallaan toimitettavia kallionporauslöylyä varten. Kustannukset työstä nousivat Smk:aan 883: 83.

Tukkipuiden
leimaus.

Tukkipuiden leimaus toimitettiin syksyllä Greijuksen tilan koko metsäalueella, jotta talvella saataisiin aikaan järkipöytä harsintahakkuu sekä kaikki vialliset ja jättöpuut poistetuiksi, koska ne vain ehkäisevät nuoren metsän kasvua. Leimattujen runkojen määrä nousi 2,351 kappaaleeseen, ollen 8—20 englantilaista tuumaa 18 englantilaisen jalan korkeudella, ja tekivät kustannukset tästä Smk 61: 16.

Kulovalkeat.

Kulovalkeita tai oikeastaan alkuja sellaisiin syntyi kesäkuun 23 ja elokuun 4 päivän välillä 4 kertaa, nimittäin Meilansin, Träskin ja Backasin mailla sekä eräässä suossa Fredriksperin takana. Palanutta alaa oli yhteensä noin $\frac{1}{4}$ hehtaaria, ja oli vahinko palo-alojen mitättömän metsän takia vähäinen. Kahdessa tapauksessa, aivan rautatien vieressä, oli tuli varmasti syttynyt veturin kipinöistä. Sammutuksen suoritti kaksi kertaa kaupungin palokunta, yhden kerran rautatietyömiehet sekä yhden kerran metsänvartija-apulaiset. Sammutuksesta ja vahdinpidosta on suoritettu Smk 34: 59.

Kaupungin
metsämaiden
lisäys.

Äggelbyn kartanon oston kautta lisääntyivät kaupungin metsämaat noin 135 hehtaarilla ja Böhlen tilan oston kautta noin 20 hehtaarilla. Kaupungin metsää kasvavien, käyttämättömien maiden koko ala on mantereella nykyään hiukan toistatuhatta hehtaaria. Sitäpaitsi on olemassa joukko metsän peittämiä saaria sekä paljaita kallioita ja luotoja.

Ylimääräinen
vartioiminen.

Koska asutus sekä kaupungin alueella että myöskin naapurialueilla yhä edelleen nopeasti edistyy, ovat kaupungin metsät vuosi vuodelta yhä enemmän joutuneet kärsimään haaskauksista. Etenkin joulupyhien edellisenä aikana, kun maa viimekuluneella joulukuulla oli aivan lumeton, oli sangen vaikeata edes jossain määrin ehkäistä joulukuusien ottoa. Jo joulukuun 13 päivänä havaittiin Forsbyn metsästä hakatun kuusikymmentä kuusta, joita ei oltu ennätetty viedä pois. Ylimääräisiksi vartijoiksi täksi ajaksi oli otettu 14 miestä, jotka parittain kuljeskelivat määrättyillä alueilla; näistä oli kaksi sijoitettuna Oulunkylään. Koska oli vartioitava myöskin öiseen aikaan, nousivat kustannukset siitä Smk:aan 912: 88.